

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ
ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ҚЫЛМЫСТЫЛЫҚПЕН КҮРЕС МӘСЕЛЕЛЕРІН ЗЕРДЕЛЕУ ЖӨНІНДІГІ
ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР ПО ИЗУЧЕНИЮ ПРОБЛЕМ
БОРЬБЫ С ПРЕСТУПНОСТЬЮ

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ
КАФЕДРА УГОЛОВНОГО ПРАВА, УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И
КРИМИНАЛИСТИКИ

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ СТУДЕНТТІК КЛУБИ
АНТИКОРРУПЦИОННЫЙ СТУДЕНЧЕСКИЙ КЛУБ

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ СЫБАЙЛАС
ЖЕМҚОРЛЫҚ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ»**
*атты жосары оқу орындарының арасындағы жыл сайынғы республикалық
студенттердің және жас ғалымдардың форумының*
МАТЕРИАЛДАРЫ

25 сәуір 2013 жыл

II Шығарылым

МАТЕРИАЛЫ

Ежегодного Республиканского форума студентов и молодых ученых
**«КОРРУПЦИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН:
ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ»**

25 апреля 2013 года

II Выпуск

Алматы қаласы

город Алматы

Проведение ежегодного республиканского форума студентов и молодых ученых и публикация материалов осуществлены в рамках 1342/ГФ «Разработка криминалистических технологий при расследовании преступлений в условиях глобализации»

Ответственный редактор

д.ю.н., профессор Р.Е. Джансараева

Члены редколлегии:

к.ю.н., доцент Б.М. Жугралина

к.ю.н., доцент А.Д. Байсалов

старший преподаватель М.Е. Акболатова

магистр юридических наук, ассистент Л. Бисенғали

К__ **Коррупция** в Республике Казахстан: проблемы и пути решения: материалы ежегодного респ. форума студ. и молод. ученых. 26 апреля 2013 г. – Алматы: Казак университеті, 2013. - 149 с.

ISBN

В сборнике представлены научные доклады участников Ежегодного Республиканского форума студентов и молодых ученых «Коррупция в Республике Казахстан: проблемы и пути решения», организованной Научно-исследовательским центром по изучению проблем борьбы с преступностью и Антикоррупционным студенческим клубом на базе кафедры уголовного права, уголовного процесса и криминалистики юридического факультета Казахского национального университета имени аль-Фараби. В научных докладах магистрантов и студентов поднимаются и актуализируются современные проблемы борьбы с коррупцией, применения современных технологий, вопросы имплементации норм международного права и т.д.

Материалы конференции адресуются студентам, магистрантам, докторантам, преподавателям, а также всем тем, кто интересуется вопросами борьбы с коррупцией в Республике Казахстан.

**УДК
ББК**

ISBN

© КазНУ им. аль-Фараби, 2013

Омарова М.С.,
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
заң факультетінің 3 курс студенті

Ғылыми жетекшісі: құқық магистрі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті заң факультеті қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика кафедрасының ассистенті Арын А.А.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҮШІН ЖАУАПТЫЛЫҚ

«Сыбайлас-жемқорлық» деген түсінік мағынасына этимологиялық қарау мұны «параға сатып алу», «пара» ретінде, «corruptio» деген латын сөзін алып, анықтауға мүмкіндік береді. Рим құқығында сондай-ақ «concupire» түсінік болған, ол жалпы сөзбен айтқанда «сіндіру, бүлдіру, бұзу, зақымдау, жалғандау, параға сатып алу» деген түсінік берген де, құқыққа қарсы іс-әрекетті білдірген.

Орыс тілінің түсіндірме сөздігі сыбайлас-жемқорлықты пара беріп сатып алу, лауазымды адамдардың, саяси қайраткерлердің сатқындығы ретінде сипаттайды. ҚР «Сыбайлас-жемқорлықпен күрес туралы» Заңы сыбайлас-жемқорлыққа келесідей анықтама береді. Ол: «...мемлекеттік міндеттерді орындайтын адамдар, сондай-ақ соларға теңелген адамдар, тікелей өзі немесе делдал арқылы өздерінің лауазымды құзыреттерін және онымен байланысты мүмкіншілікті немесе өз құзыреттерін басқаша пайдаланып мүліктік пайда алу үшін заңмен қарастырылмаған мүліктік жайлылықты және артықшылықты қабылдау, сондай-ақ жеке және заңды тұлғалармен аталмыш жайлылықты және артықшылықты оларға заңсыз беруге осы адамдарды парамен сатып алу».

Еліміздегі сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мемлекеттік саясаттың негізгі басымдықтарының бірі ретінде айқындалған. Тәуелсіздік алғаннан бері сыбайлас жемқорлықпен күреске мемлекеттік деңгейде аса маңызды мән беріліп, мемлекеттік биліктің барлық тармақтарымен сыбайлас жемқорлықтың алдын - алу шаралары белгіленуде.

Бұл дерт қоғам өмірінде әлі де болса көрініс табатынын мойындауымыз қажет. Мәселен, Елбасымыздың құқық қорғау органдары қызметін реформалау туралы сөзінде сыбайлас жемқорлықтың әлі де тыйылмай келе жатқаны және онымен күрес жолдары атап көрсетілген болатын.

Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңы азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, сыбайлас жемқорлық көріністерінен туындайтын қауіп-қатерден Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылықтың алдын алу, анықтау, олардың жолын кесу және ашу, олардың зардаптарын жою және кінәлілерді жауапқа тарту арқылы мемлекеттік органдардың, мемлекеттік міндеттерді

атқаратын лауазымды және басқа да адамдардың, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдардың тиімді қызметін қамтамасыз етуге бағытталған және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің негізгі принциптерін айқындап, сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылықтың түрлерін, сондай-ақ жауаптылықтың пайда болу жағдайларын белгілейді.

Сонымен қатар мемлекеттік қызмет жүйесіндегі сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және болдырмауға бағытталған белгілі-бір шектеулер сыбайластықты тежеуге негіз болды. Сыбайлас жемқорлықпен күрес – көптің белсене ат салысатын ісі. Осыған байланысты, әрбір мемлекеттік органдарда сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және болдырмау мақсатында іс-шаралар жоспарлары жасалынып атқарылуда. Аталған бағытта атқарылып жатқан шаралардың басты мақсаты – мемлекеттік органдардың және азаматтық қоғам институттары қызметін үйлестірудің тиімділігін арттыру жолымен қоғам өмірінің барлық салаларында сыбайлас жемқорлық деңгейін төмендету болып табылады.

Сыбайлас жемқорлыққа жағдай туғызатын құқық бұзушылықтар және оған жауапкершілік Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес» Заңында айқын көрсетілгеніндігіне тоқталып өтсек, осы Заңның 12-бабы бойынша мемлекеттік міндеттерді атқаруға уәкілеттілік берілген адамдардың немесе соған теңестірілген адамдар сыбайлас жемқорлыққа жағдай туғызатын құқық бұзушылықтар жасаса, егер онда қылмыстық жазаланатын әрекеттің белгілері болмаған жағдайда қызметінен төмендетіліп, ал төмен тұрған бос лауазым болмаған жағдайда – заңда белгіленген тәртіппен қызметіне толық сәйкес еместігі туралы ескерту түрінде тәртіптік жаза қолданылады. Немесе қатаң әкімшілік, қылмыстық жауапкершілік болуы мүмкін! Қылмыстық кодекстің 311 бабы пара алуға сәйкес жеті жүзден екі мың айлық есептік көрсеткішке дейінгі мөлшерде немесе сотталған адамның жеті айдан бір жылға дейінгі кезеңдегі жалақысы не бес жылға дейінгі мерзімге бас бостандығын шектеуге жазаланады.

Сыбайлас жемқорлықтың жолын кесуге бағытталған заңнамаларға қарамастан еліміздің барлық саласында сыбайлас жемқорлықтың қаупі бар. Үлкен әлеуметтік қасірет болып табылатын ол саяси даму тұрғысынан бір-біріне ұқсамайтын әлемдегі барлық елдердің қай-қайсысын да қатты алаңдататыны анық. Сыбайлас жемқорлық мемлекеттің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай төмендететіні, қоғамда демократиялық оң өзгерістерді жүзеге асыруды тежейтіні, елдің халықаралық беделіне нұқсан келтіретіні белгілі. Ең бастысы – адамдардың қоғамның демократиялық бастауларына, заң мен шындыққа, билікке деген сенімін әлсіретеді.

Сонымен қатар, сыбайлас жемқорлықпен пәрменді күресу үшін халықтың құқықтық сауатсыздығын жоятын, құқықтық түсіндіру жұмысының деңгейі мен сапасын арттырудың маңызы зор. Азаматтық қоғамның барлық институттарының күш-жігерін біріктіру, осы дерттің одан әрі ушықпауы үшін оны тоқтатудың халықаралық тәжірибесі мен барлық

амалдарын қолдану арқылы ғана бұл құбылысқа тиімді түрде қарсы тұруға болады.

СОДЕРЖАНИЕ

Абдралиев А.Б. Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлықты алдын алудың құқықтық жағдайы.....	
Амангелдиев А.Т. Коррупция как угроза национальной безопасности Казахстана.....	
Ахмет Д.Ә. Сыбайлас жемқорлықпен күрес – ортақ парызымыз.....	
Ашимова А. Опыт борьбы с коррупцией в некоторых странах мира.....	
Әбдіқадыр Е.Е. Қазақстан Республикасының қазіргі таңдағы сыбайлас жемқорлықпен күресуді ахуалы.....	
Базарбаев А. Опыт борьбы с коррупцией в Финляндии.....	
Баяуов А.Б. Коррупционное сознание в Республике Казахстан разъедает национальную безопасность государства.....	
Болатбекқызы Ә. Шет елдердегі сыбайлас жемқорлықпен күресудің шаралары.....	
Гинаятов С. Особенности борьбы с коррупцией в Японии и Республике Корея.....	
Дядчук К.О. Повышение эффективности противодействия коррупции.....	
Жаксылыков Б.Н. Методы борьбы с коррупцией в Республике Казахстан: проблемы и перспективы.....	
Жамашов Е. Пара алудың субъектісі.....	
Жахман А.С. Қазақстандағы сыбайлас жемқорлықпен күресу мәселелері.....	
Иманбаева А.Б. Проблемы предупреждения коррупционных правонарушений.....	
Испенбетова Л.А. Коррупция в Казахстане: методы борьбы и пути решения проблемы.....	
Кушекова Ж.У. Сыбайлас жемқорлық қылмыстармен күрес мәселелері.....	
Қашым Д.Ж. Сыбайлас жемқорлықпен күрестегі шетел мемлекеттердің тәжірибесі.....	
Мырзагереева А.Н. Жемқорлық ғасыр дерті.....	
Надир К.К. Коррупция как форма теневой экономики.....	
Нурлин А.К., Сабырбаев С.А. Актуальные проблемы борьбы с коррупцией на современном этапе независимости Республики Казахстан.....	
Омарова М.С. Сыбайлас жемқорлық үшін жауаптылық.....	
Саламатов Ш. Парақорлық қылмысының жауаптылық мәселелері.....	
Серікбаев А. Қазақстан Республикасында сыбайлас жемқорлықпен күресті жетілдіру шаралары.....	
Серікқалиқызы А. Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлықпен күрес органдары.....	
Сыпабек Ф. Сыбайлас жемқорлықтың алдын-алу.....	
Таргинова К.А. Понятие и признаки коррупционных преступлений.....	
Тобажанов Х.Е. Сыбайлас жемқорлықтың даму тарихы мен оның алдын алу шаралары.....	

Турганов А.А. Қазақстан Республикасында сыбайлас жемқорлықты тудыратын себептер мен жағдайлар.....

Тұңғатар Г.А. Сыбайлас жемқорлықпен күресудің халықаралық құқықта шетел мемлекеттерінде және Қазақстандағы тәжірибесі.....